

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 5 listopada 2018 r.

Pozycja 163

POSTANOWIENIE

z dnia 17 lipca 2018 r.

Sygn. akt Ts 171/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej M.T. w sprawie zgodności:

art. 162 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.) z art. 45 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1-2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej z 30 sierpnia 2017 r. (data nadania) M.T. (dalej: skarżąca) zakwestionowała zgodność art. 162 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822; obecnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 155 dalej: k.p.c.) z art. 45 ust. 1 oraz art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji.

Skargę konstytucyjną wniesiono w związku z następującą sprawą.

Sąd Rejonowy w W. Wydział I Cywilny (dalej: Sąd Rejonowy) wyrokiem zaocznym z 15 grudnia 2016 r. oddalił powództwo skarżącej przeciwko Paulinie G. o zapłatę 4,76 zł tytułem pożyczki. Strony nie stawily się na wyznaczonej rozprawie. Sąd Rejonowy uznał, że skarżąca nie przedstawiła dowodu na okoliczność zawarcia między stronami umowy pożyczki, a wniosek skarżącej o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka nie miał znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, dlatego wniosek ten oddalił.

Sąd Okręgowy w W. I Wydział Cywilny (dalej: Sąd Okręgowy) wyrokiem z 8 czerwca 2017 r. oddalił apelację skarżącej od wyroku Sądu Rejonowego. Główny zarzut apelacji skarżącej dotyczył naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 217 § 1 w zw. z art. 227 k.p.c. przez oddalenie wniosku o przeprowadzenie zeznań świadka. Sąd Okręgowy wyjaśnił po pierwsze, że zgodnie z art. 162 k.p.c. „warunkiem powoływania się na uchybienia sądu I instancji przepisom postępowania, jest zwrócenie przez stronę uwagi temu sądowi na uchybienia poprzez wniesienie o wpisanie stosownego zastrzeżenia do protokołu”. Skarżąca nie wniosła o wpisanie zastrzeżenia do protokołu, ponieważ nie była obecna na rozprawie przed Sądem Rejonowym. Po drugie wyjaśnił, że Sąd Rejonowy prawidłowo stwierdził, iż przepro-

wadzenie rzeczonego dowodu z zeznań świadka nie miałoby żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, a oddalenie tego wniosku dowodowego motywowane było jego bezprzedmiotowością.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 30 stycznia 2018 r. skarżąca została wezwana do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej, do którego skarżąca odniosła się pismem z 22 lutego 2018 r.

Skarżąca zarzuca art. 162 k.p.c. naruszenie swoich konstytucyjnych wolności i praw: „prawa do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez sąd” (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), „prawa do innych praw majątkowych” (art. 64 ust. 1 Konstytucji RP) oraz „prawa do ochrony innych praw majątkowych” (art. 64 ust. 2 Konstytucji RP).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Na podstawie art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub gdy jest oczywiście bezzasadna. Mając na względzie art. 67 ust. 1 u.o.t.p. TK, Trybunał przy orzekaniu jest związany zakresem zaskarżenia wskazanym w skardze konstytucyjnej.

2. W skardze konstytucyjnej skarżąca zakwestionowała zgodność art. 162 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822; obecnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 155; dalej: k.p.c.) z art. 45 ust. 1 oraz z art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji.

Zgodnie z art. 162 k.p.c. strony mogą w toku posiedzenia, a jeżeli nie były obecne, na najbliższym posiedzeniu zwrócić uwagę sądu na uchybienia przepisom postępowania, wnosząc o wpisanie zastrzeżenia do protokołu. Stronie, która zastrzeżenia nie zgłosiła, nie przysługuje prawo powoływania się na takie uchybienia w dalszym toku postępowania, chyba że chodzi o przepisy postępowania, których naruszenie sąd powinien wziąć pod rozwagę z urzędu, albo że strona uprawdopodobni, iż nie zgłosiła zastrzeżeń bez swojej winy.

2.1. Trybunał uznał za oczywiście bezzasadny zarzut naruszenia – przez art. 162 k.p.c. – konstytucyjnego prawa skarżącej do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśnia się, że zakwestionowany przepis służy doprowadzeniu do szybkiego usunięcia dostrzeżonych przez strony naruszeń przepisów postępowania i umożliwieniu sądowi niezwłocznego naprawienia błędów w tym zakresie, a w konsekwencji przyśpieszeniu i usprawnieniu postępowania. Ma on też zapobiegać nielojalności procesowej stron przez zobligowanie ich do zwracania na bieżąco uwagi sądu na wszelkie uchybienia procesowe w celu ich niezwłocznego wyeliminowania i nie dopuszczać do celowego tolerowania przez strony takich uchybień z zamiarem późniejszego wykorzystania ich w środkach odwoławczych (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 4 października 2006 r., sygn. akt II CSK 229/06, Lex nr 337525 oraz z 10 lutego 2010 r., sygn. akt V CSK 234/09, OSNC-ZD 2010, nr 4, poz. 102, a także uchwała Sądu Najwyższego z 27 czerwca 2008 r., sygn. akt III CZP 50/08, OSNC 2009 nr 7-8, poz. 103). Wymaga on więc od strony bieżącej dbałości o swoje interesy w toku postępowania oraz ujawniania zauważonych nieprawidłowości pod groźbą utraty możliwości powoływania się na nie w dalszym toku postępowania, a tym samym służy prawidłowemu przebiegowi rozpoznawania sprawy. Jednocześnie zawiera on zastrzeżenie, zgodnie z którym przewidzianej w nim prekluzji nie stosuje się w wypadku, gdy zostanie uprawdopodobnione, że strona nie zgłosiła

zastrzeżeń bez swojej winy. Rozwiązanie to pozwala na umożliwienie stronie powoływania się na późniejszym etapie postępowania na naruszenie przepisów, na które nie mogła zwrócić uwagi wcześniej (por. postanowienie TK z 14 stycznia 2016 r., sygn. akt Ts 353/16, OTK ZU B/2016, poz. 56).

Skarżąca uzasadnia zarzut naruszenia – przez art. 162 k.p.c. – jej konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) w następujący sposób. Sąd pierwszej instancji oddalił wniosek dowodowy skarżącej, ponieważ uznał go za bezprzedmiotowy i niemający wpływu na wynik sprawy, natomiast sąd drugiej instancji (w orzeczeniu wskazanym przez skarżącą jako ostateczne) stwierdził niedopuszczalność skutecznego podniesienia zarzutu apelacyjnego – oddalenia wniosku dowodowego skarżącej – gdyż skarżąca nie spełniła warunku określonego w art. 162 k.p.c., tj. nie zgłosiła zastrzeżenia do protokołu. Jednocześnie podzielił pogląd sądu pierwszej instancji co do bezprzedmiotowości tego wniosku i konieczności jego oddalenia.

Trybunał wyjaśnia, że zakwestionowany art. 162 k.p.c. stanowił co prawda jedną z podstaw wydania wyroku drugiej instancji, lecz nie przesądził o kierunku czy motywach rozstrzygnięcia, a w konsekwencji o konstytucyjnych wolnościach lub prawach skarżącej w taki sposób, jak to wskazuje skarżąca w badanej skardze, ponieważ sąd drugiej instancji stwierdził, że niezależnie od art. 162 k.p.c. wniosek dowodowy skarżącej był bezprzedmiotowy i nie mógł mieć wpływu na oddalenie jej powództwa.

Powyższe argumenty przesądzają o zasadności zakwalifikowania zarzutu naruszenia – przez art. 162 k.p.c. – konstytucyjnego prawa skarżącej do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) za oczywiście bezzasadny (art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK).

2.2. Trybunał stwierdził, że skarżąca nie określiła takich wolności lub praw wynikających z art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji, które – w sposób bezpośredni – mogłyby zostać naruszone przez zakwestionowany art. 162 k.p.c. Skarżąca zarzuciła art. 162 k.p.c. naruszenie jej konstytucyjnego prawa do „innych praw majątkowych” (art. 64 ust. 1 Konstytucji) oraz prawa do „równej dla wszystkich ochrony innych praw majątkowych” (art. 64 ust. 2 Konstytucji).

Trybunał stwierdził, że skarżąca nie wskazała, jakie „inne prawa majątkowe” (art. 64 ust. 1 Konstytucji) zostały naruszone przez art. 162 k.p.c. oraz w jaki sposób naruszył on prawo skarżącej do „równej dla wszystkich ochrony innych praw majątkowych” (art. 64 ust. 2 Konstytucji). Skarżąca wiąże zarzut naruszenia jej „innych praw majątkowych” (art. 64 ust. 1 i 2 ustawy zasadniczej) przez art. 162 k.p.c. z oddaleniem powództwa o zapłatę. W ocenie skarżącej, podstawowym czynnikiem przesądzającym o zasadności oddalenia jej powództwa i apelacji było oddalenie jej wniosku o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka. Skarżąca pominęła jednak to, że orzekające w sprawie sądy jednoznacznie stwierdziły, iż niezależnie od konsekwencji określonych w art. 162 k.p.c. jej wniosek dowodowy i tak nie miał znaczenia dla rozpoznania sprawy. Na marginesie warto także odnotować – na co zwrócił uwagę sąd drugiej instancji – że wniosek ten uchybiał wymogom formalnym (nie zawierał danych świadka ani nie określał faktów, które miały zostać stwierdzone na podstawie jego zeznań).

Trybunał wyjaśnia, że jedną z przesłanek dopuszczalności wniesienia skargi konstytucyjnej określoną w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a skonkretyzowaną w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK, jest wskazanie, która konstytucyjna wolność lub prawo skarżącego i w jaki sposób zostały naruszone przez zakwestionowany w skardze przepis. Skarżąca nie wskazała żadnych konkretnych wolności lub praw wynikających z art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji, które zostały naruszone bezpośrednio przez zakwestionowany w skardze przepis. Skarżąca „powołała się” co prawda na ogólne zasady „prawa do innych praw majątkowych i ochrony

tego prawa”, jednak nie określiła tych praw w sposób dokładny, natomiast powiązała je wyłącznie z ostatecznym wynikiem sprawy – niezależnie od motywów rozstrzygnięcia i wpływu zakwestionowanej w skardze normy na to rozstrzygnięcie.

Z tych względów, w części, w jakiej skarżąca kwestionuje zgodność art. 162 k.p.c. z art. 64 ust. 1-2 Konstytucji, badana skarga nie spełnia wymogów określonych w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącej przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.